

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 341.232

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.3.15>

Б. М. Висоцький

аспірант кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та кримінології
Пенітенціарної академії України
ORCID: orcid.org/0009-0006-2928-9305

ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ПРОБЛЕМИ ТА СТАНДАРТИ ОФОРМЛЕННЯ ЗАПИТІВ

У статті проведено комплексний аналіз процедурних та організаційних аспектів підготовки і оформлення запитів про міжнародну правову допомогу у кримінальних провадженнях, які є ключовим механізмом забезпечення проведення процесуальних дій у юрисдикції іншої держави. Досліджено структуру запиту, що включає назву та реквізити компетентних органів, правову основу, відомості про кримінальне провадження та особу, обґрунтування запитуваних процесуальних дій, конкретний перелік заходів та очікувані результати доказів. Особлива увага приділена процедурним, мовним та легалізаційним вимогам, а також забезпеченню автентичності та точності перекладів, які є критично важливими для прийняття запиту до виконання і допустимості отриманих доказів у кримінальному провадженні.

Проаналізовано основні проблеми практичного здійснення міжнародного співробітництва: повернення запитів через невідповідність формі чи змісту, затримки проведення процесуальних дій, ризики втрати доказової інформації, а також різницю у правових системах і процедурах держав-партнерів. Розглянуто міжнародні стандарти та рекомендації, включно з інструментами UNODC, зокрема Mutual Legal Assistance Request Writer Tool, що забезпечують структурованість, логічність, аргументованість та відповідність міжнародним нормам оформлення запитів.

Висвітлено питання мовного забезпечення та легалізації документів, які є одними з найбільш складних аспектів підготовки запитів, та підкреслено необхідність централізованого контролю, уніфікації процедур, впровадження цифрових технологій перевірки відповідності стандартам та забезпечення оперативності розслідувань. Показано, що якісно підготовлений запит із чітким обґрунтуванням процесуальних дій і дотриманням міжнародних стандартів підвищує ефективність міжнародного співробітництва, сприяє своєчасному отриманню процесуально значущих доказів та мінімізує ризики затягування кримінального провадження. Стаття підтверджує актуальність системного підходу до правового регулювання міжнародної правової допомоги та впровадження практичних рекомендацій для українських органів правосуддя.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, кримінальне провадження, процесуальні дії, правова допомога, легалізація документів, переклад, автентичність, стандарти оформлення, цифрові інструменти, оперативність розслідування.

Постановка проблеми. Міжнародне співробітництво у кримінальних провадженнях є невід'ємною складовою сучасного правозастосування, оскільки дозволяє ефективно розслідувати злочини, що мають транснаціональний характер, та забезпечує отримання доказів за межами національної юрисдикції. Одним із ключових механізмів такого співробітництва є запит про міжнародну правову допомогу, який слугує формальним інструментом для проведення процесуальних дій у межах іншої держави.

Однак ефективність міжнародної правової допомоги значною мірою залежить від правильності підготовки та оформлення запитів. Невідповідність форми, змісту або мовним стандартам міжнародних угод може призвести до повернення запиту, затягування провадження та навіть визнання отриманих доказів недопустимими. Ускладнюють ситуацію різні правові системи держав-партнерів, різноманітні вимоги до легалізації документів, а також відсутність уніфікованих процедур і цифрових інструментів для перевірки запитів.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що процесуальні дії, здійснені на підставі запиту про міжнародну правову допомогу, безпосередньо впливають на результат кримінального провадження. Тому системний аналіз вимог до підготовки запитів, виявлення типових проблем та пропозиція заходів щодо підвищення їх ефективності має практичне значення для правозастосовної діяльності та розвитку міжнародного кримінального співробітництва.

Проблема ефективного проведення процесуальних дій у міжнародному кримінальному співробітництві полягає у складності взаємодії між компетентними органами різних держав. Різні правові системи, відмінності у процедурних стандартах, жорсткі мовні та легалізаційні вимоги, а також відсутність єдиних стандартів оформлення запитів призводять до частих повернень документів або їх невиконання. Як наслідок, розслідування затягується, втрачається можливість своєчасного отримання доказів, а ефективність міжнародного співробітництва знижується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика міжнародної правової допомоги у кримінальних провадженнях активно досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Дослідження В. Федченка [6] підкреслюють, що однією з ключових проблем практичного здійснення міжнародної правової допомоги є забезпечення автентичності та правильності перекладу запитів і супровідних документів. Недотримання цього вимоги може стати підставою для повернення запиту або відмови у його виконанні.

І. Коваль [7] зазначає, що ефективність міжнародного співробітництва значною мірою залежить від правильного визначення обсягу процесуальних дій, їх правової природи та відповідності національному законодавству запитуваної держави. Водночас А. Антонюк [13] наголошує на важливості обґрунтування кожної запитуваної дії, виходячи з фактичних обставин справи, а також необхідності надання доказів того, що процесуальні дії не можуть бути виконані на території України.

З практичної точки зору, Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) пропонує спеціальні інструменти для стандартизації та перевірки запитів про міжнародну правову допомогу, зокрема Mutual Legal Assistance Request Writer Tool [14]. Цей інструмент забезпечує структуроване оформлення запиту, надає шаблони формулювань і рекомендації щодо обґрунтування процесуальних дій, а також визначає перелік необхідних документів і перекладів.

У зарубіжній практиці відзначається, що невиконання формальних вимог, зокрема мовних та легалізаційних, є основною причиною повернення запитів. Так, багато країн вимагають переклад документів на національну мову або одну з офіційних мов Ради Європи, а також дотримання процедур апостилювання або консульського засвідчення [15, 16].

Таким чином, сучасна наукова та практична література підтверджує, що ефективне проведення процесуальних дій у кримінальних провадженнях у межах міжнародного співробітництва залежить

від правильної підготовки запиту про міжнародну правову допомогу, його структурованості, обґрунтованості дій та відповідності національним і міжнародним стандартам.

Метою даної статті є комплексний аналіз вимог до підготовки запитів про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні, виявлення типових проблем та недоліків у їх оформленні, а також пропозиція шляхів підвищення ефективності запитів з урахуванням міжнародних стандартів та практичних рекомендацій UNODC.

Виклад основного матеріалу. Проведення процесуальних дій у межах міжнародної правової допомоги можливе лише тоді, коли такі дії передбачені законодавством як запитуючої, так і запитуваної держави. Міжнародні договори – двосторонні чи багатосторонні – зазвичай містять узгоджений перелік допустимих процесуальних заходів, який відповідає правовим системам обох сторін. Водночас, запитувана держава визначає межі та обсяг виконання таких дій відповідно до власного процесуального порядку [1].

Підставою для започаткування цієї взаємодії є запит про надання міжнародної правової допомоги. Його готує орган досудового розслідування, прокурор або суд, у провадженні яких перебуває справа, і надсилає до центрального органу України. У міжнародних угодах подібний документ може мати різні назви – «доручення», «прохання» чи «вимога» – однак його зміст і структура визначені положеннями відповідних договорів та нормами Кримінального процесуального кодексу України. У практиці правозастосування часто вживається й термін «окреме доручення», що використовується у межах конкретного кримінального провадження [2, с. 125].

Після розгляду запиту центральний орган приймає рішення: направити його до компетентного органу іноземної держави (безпосередньо або дипломатичними каналами) – протягом десяти днів; відмовити у направленні, повернувши матеріали відповідному органу України з поясненням недоліків чи причин неможливості пересилання.

На етапі підготовки та передачі запитів вирішального значення набуває дотримання правових вимог до їх оформлення. Законодавство передбачає відповідність форми й змісту запиту нормам національного процесуального права та міжнародних угод України. Відповідно до статті 552 КПК України [3], запит має бути складений у письмовій формі та містити обов'язкові реквізити: найменування органу, що звертається, правову підставу (посилання на міжнародний договір або принцип взаємності), стислий опис кримінального правопорушення, його правову кваліфікацію, дані про особу, щодо якої подається запит, і конкретний перелік запитуваних процесуальних дій із зазначенням підстав їх проведення.

Форма звернення у межах міжнародної правової допомоги може реалізовуватися у вигляді офіційного доручення – так званого *letter rogatory* [4], що визнане міжнародною практикою базовим механізмом міждержавної процесуальної комунікації. Такий підхід закріплено, зокрема, у Європейській конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року, яка, не встановлюючи єдиної уніфікованої структури запиту, визначає загальні вимоги до його оформлення, змісту та легітимності направлення (статті 14–15 Конвенції) [1].

Одним із ключових аспектів підготовки міжнародних запитів є мова їх складання. Згідно зі статтею 16 згаданої Конвенції [1], загальним правилом є відсутність необхідності перекладу запитів і доданих до них документів, якщо інше не передбачено законодавством або заявою запитуваної держави. Водночас кожна держава-учасниця під час підписання або ратифікації може подати заяву до Генерального секретаря Ради Європи, якою визначити вимогу перекладу всіх документів на свою національну мову або одну з офіційних мов Ради Європи. У такому разі інші сторони мають право застосовувати принцип взаємності, вимагаючи аналогічного перекладу у відповідь.

Застосування цього положення зумовило значну варіативність мовних вимог у держав-учасниць. Так, Франція наполягає на перекладі французькою, Німеччина – німецькою мовою, тоді як Україна,

не подавши відповідної заяви під час ратифікації, не вимагає перекладу запитів, що надходять до неї [5]. Водночас українські компетентні органи, звертаючись до іноземних партнерів, мають дотримуватися їхніх внутрішніх мовних вимог.

Як слушно зауважує В. Федченко [6, с. 119], однією з істотних практичних проблем у сфері міжнародної правової допомоги є забезпечення автентичного перекладу запитів та супровідних документів. Переклад має точно відтворювати зміст оригіналу й бути офіційно засвідченим перекладачем, який діє у межах професійної компетенції, а не здійснює неофіційний переклад.

Дотримання цих вимог гарантує юридичну чинність документів, проте одночасно створює значні фінансові та часові витрати для сторін провадження. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 710 (у редакції № 711 від 14.08.2019 р.) оплата послуг перекладача, якщо це не його службовий обов'язок, становить 10 % прожиткового мінімуму за 1860 знаків тексту. З огляду на те, що обсяг матеріалів у міжнародних запитах часто перевищує одну сторінку, вартість перекладу істотно зростає [6, с. 120].

Забезпечення автентичності значного масиву процесуальних документів потребує суттєвих людських і матеріальних ресурсів, що перетворює переклад на тривалий і витратний процес. Як зазначає В. Федченко [6, с. 121], це негативно впливає на ефективність міжнародної співпраці у кримінальних справах і потребує оновлення нормативного регулювання. Розв'язання проблеми можливе шляхом удосконалення правової бази, оптимізації процедур автентифікації та розширення державного фінансування перекладацьких витрат.

Проблемним залишається те, що відсутність перекладу у випадках, коли запитувана держава офіційно заявила про його необхідність, може спричинити формальну відмову у виконанні запиту або його повернення без розгляду. Такі ситуації призводять до затягування кримінального провадження, втрати доказової інформації та зниження ефективності міжнародного співробітництва. Крім того, Європейська

конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року [1] не містить уніфікованих вимог щодо структури та якості перекладу, що ускладнює забезпечення точності й автентичності переданих документів.

У зв'язку з цим, під час підготовки запитів про міжнародну правову допомогу слід ретельно перевіряти, які мовні вимоги визначені конкретною державою у її декларації до зазначеної Конвенції, розміщеній у відкритому доступі на офіційному вебсайті Ради Європи. Дотримання цього підходу гарантує відповідність запиту міжнародним стандартам і мінімізує ризики відмови у його виконанні з процедурних причин.

Варто також урахувати, що відповідно до практики міжнародного співробітництва запит має бути засвідчений підписом уповноваженої посадової особи та скріплений печаткою органу, який його направляє, що підтверджує його автентичність. Якщо запит стосується проведення процесуальних дій, які за законодавством запитуваної держави потребують судового дозволу (наприклад, обшук, арешт майна, примусовий привід тощо), до нього додаються документи, які обґрунтовують необхідність таких дій, – зокрема, витяги з положень кримінального та кримінального процесуального законодавства України, перелік доказів і правову мотивацію їх витребування.

Як слушно зауважує І. Коваль [7, с. 216], під час підготовки запиту про міжнародну правову допомогу необхідно враховувати характер запитуваних процесуальних дій, їхню правову природу та порядок реалізації в межах юрисдикції запитуваної держави. Це зумовлено тим, що сторони міжнародних угод можуть належати до різних правових систем, які відрізняються процедурними стандартами, правилами допустимості доказів і механізмами їх отримання. Тому у запиті доцільно чітко визначати зміст і мету запитуваної дії, а також очікуваний доказовий результат її виконання.

Невідповідність запиту вимогам форми або змісту є однією з найпоширеніших причин відмови у його задоволенні чи повернення на доопрацювання, про що свідчить

як вітчизняна, так і зарубіжна практика [8, с. 211–216]. Отже, дотримання формальних критеріїв при підготовці таких документів виступає ключовою умовою ефективної правової взаємодії у сфері міжнародного кримінального процесу. Це, у свою чергу, підкреслює необхідність системного вдосконалення національного законодавства України та його гармонізації з міжнародними стандартами правової допомоги.

Структура запиту про надання міжнародної правової допомоги має вирішальне значення, оскільки від чіткості формулювань і повноти наданих відомостей залежить ефективність міждержавної співпраці, оперативність виконання запиту та допустимість отриманих доказів у подальшому кримінальному провадженні. Саме на цьому етапі найчастіше виникають проблеми, пов'язані з невідповідністю українських запитів міжнародним стандартам.

1. Назва та ідентифікаційні реквізити компетентних органів. Запит повинен містити точну офіційну назву органу, який звертається за правовою допомогою, а також інформацію про компетентний орган запитуваної держави. Неправильне зазначення таких реквізитів або їх відсутність часто призводить до повернення запиту без розгляду. Складність полягає в тому, що у різних країнах повноваження на розгляд запитів можуть належати різним інституціям – міністерству юстиції, прокуратурі чи судовим органам. За відсутності уніфікованих підходів зростає ризик направлення запиту не за належною адресою [9]. На це звертають увагу і міжнародні методичні документи, зокрема звіти UNODC, які рекомендують попередньо уточнювати адресата, особливо якщо між сторонами не укладено двосторонніх угод [10].

2. Правова основа (міжнародний договір або принцип взаємності). У запиті обов'язково має бути зазначено міжнародний договір, який регламентує правову допомогу між Україною та відповідною державою (наприклад, Європейську конвенцію 1959 року чи двосторонню угоду), або ж має бути зроблене посилання на принцип взаємності. На практиці це положення нерідко ігнорується, що викликає

сумніви у правовій легітимності запиту. Деякі держави, зокрема Німеччина [11] та Австрія [12], не приймають запитів без чітко визначеної договірної підстави, а посилання лише на принцип взаємності не розглядають як достатнє.

3. Інформація про кримінальне провадження та особу. Запит має містити дані про кримінальне провадження – його найменування, стислий виклад обставин кримінального правопорушення, правову кваліфікацію та посилання на відповідні статті Кримінального кодексу України. Окремо зазначаються відомості про особу, щодо якої здійснюється запит: прізвище, ім'я, громадянство, місце проживання, процесуальний статус тощо. Однією з поширених проблем є недостатня деталізація фабули злочину та обґрунтування потреби у запитуваних діях, що ускладнює їх виконання в межах правової системи запитуваної держави. Особливе значення має дотримання принципу «подвійної кримінальності», за яким діяння повинно визнаватися кримінальним як у державі, що надсилає запит, так і у тій, яка його отримує.

4. Обґрунтування запитуваних дій і їх зв'язок зі справою. Як зазначає А. Антонюк [13, с. 68], обґрунтування є обов'язковим елементом запиту, який має спиратися на фактичні дані, що підтверджують вчинення кримінального правопорушення. Звернення до компетентних органів іноземної держави повинно бути виправданим із погляду неможливості отримання необхідних доказів або проведення відповідних процесуальних дій у межах національної юрисдикції. Тому доцільно вказувати чіткий перелік процесуальних дій із докладним обґрунтуванням їх необхідності та зв'язку з предметом розслідування [13, с. 70].

Належно підготовлений запит – логічно структурований, обґрунтований і змістовно насичений – істотно підвищує ймовірність його оперативного та повного виконання, що, своєю чергою, сприяє ефективному збиранню процесуально значущих доказів у міжнародному кримінальному провадженні.

Запит про міжнародну правову допомогу має містити чітко визначений пере-

лік процесуальних дій (наприклад, допит, обшук, вручення повістки) із належним обґрунтуванням їх необхідності та зв'язку з матеріалами справи. На практиці саме ця частина часто викликає труднощі: запити нерідко не містять достатніх доказів для проведення процесуальних дій або не пояснюють, чому потрібно здійснити саме цю дію щодо конкретної особи чи об'єкта. Така ситуація суперечить підходам, рекомендованим міжнародними організаціями.

Зокрема, Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) розробило спеціальний інструмент – Mutual Legal Assistance Request Writer Tool [14], який допомагає структурувати запит і перевірити його відповідність міжнародним стандартам. Програма містить зразки формулювань, рекомендації щодо обґрунтування дій, а також перелік необхідних документів і перекладів. Її застосування дає змогу суттєво знизити кількість відмов у наданні правової допомоги.

5. Переклад і легалізація. Попри те, що низка міжнародних договорів (зокрема, Європейська конвенція 1959 року, ст. 16) [15] передбачає можливість не перекладати документи, більшість держав-учасниць зробили застереження про обов'язковість перекладу на національну або офіційні мови Ради Європи. Тому практично кожен запит потребує офіційного перекладу. Помилки чи неточності у перекладі, неповні тексти або невідповідність термінології можуть стати підставою для повернення документа або його невиконання. Додаткові труднощі створює різноманітність вимог до легалізації (апостилювання, консульське засвідчення тощо), які часто не врегульовані міжнародними договорами, а визначаються внутрішнім правом держав.

Варто підкреслити, що вимоги до запиту, закріплені у ст. 552 КПК України, не є вичерпними та можуть деталізуватися умовами конкретного міжнародного договору. Наприклад, ст. 6 Договору між Україною та Аргентинською Республікою про взаємну правову допомогу у кримінальних справах від 6 серпня 2018 року визначає, що запит повинен містити: а) назву компетентного органу, який здійснює розслідування або судовий роз-

гляд; б) мету запиту та характер запитуваної допомоги; с) опис процедур, дотримання яких вимагає запитуюча сторона; д) стислий виклад справи та відповідні норми кримінального законодавства; е) відомості про необхідність дотримання конфіденційності; ф) зазначення строку, протягом якого має бути виконаний запит [16].

Висновки і пропозиції. Отже, попри наявність загальних вимог і шаблонів, на практиці підготовка запитів залишається вразливою через технічні помилки, правову невизначеність, відсутність єдиних стандартів документообігу та уніфікованої структури. У результаті такі запити часто не виконуються або призводять до визнання недопустимими отриманих доказів. Це підкреслює необхідність імплементації технічних стандартів і цифрових інструментів у діяльність українських органів правосуддя.

Попри формальну гнучкість міжнародних договорів, мовні вимоги у сфері міжнародної правової допомоги залишаються суворими й нерідко ускладнюють ефективну співпрацю. Для їх подолання доцільно створити централізований реєстр мовних вимог держав-партнерів, забезпечити якісне перекладацьке обслуговування, впровадити цифрові засоби перевірки мовних стандартів і використовувати рекомендовані інструменти UNODC, зокрема Mutual Legal Assistance Request Writer Tool. Це сприятиме підвищенню якості запитів та зменшенню кількості відмов у наданні правової допомоги.

Список використаної літератури:

1. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20.04.1959 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_036
2. Кравчук І.І. Проведення окремих процесуальних дій в межах міжнародної правової допомоги. Літописець. Випуск 16: збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Права людини: історичний вимір і сучасні тенденції (до 70-річчя прийняття Загальної декларації прав людини)», 9 грудня 2020 року. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021. С. 125.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012 № 4651-VI.

- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Markus F. T. Gathering Foreign Evidence Through Mutual Legal Assistance Treaties and Letters Rogatory. The Federal Judicial Center – Handbook. March 15, 2024. Federal Judicial Center, Forthcoming. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4760858>
 5. Про ратифікацію Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 рік, та Додаткового протоколу 1978 року до Конвенції: закон України від 16.01.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44/98-вр#Text>
 6. Федченко В. М. Переклад у кримінальному провадженні в рамках міжнародного співробітництва: деякі проблемні питання. *Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування*. Дніпро: ДДУВС, 2021. С. 116–122.
 7. Коваль О. І. Зміст запиту про міжнародну правову допомогу. *Київський часопис права*, № 4, 2023. С. 216.
 8. Papucharova G. The request for mutual assistance and the european investigation order – is the modern legal assistance instrument better than its predecessor. International Conference. Knowledge-based organization. Vol. XXVI №2. 2020. P. 211–216.
 9. Study on the functioning of extradition and mutual legal assistance through existing mechanisms, including bilateral, regional and multilateral agreements or arrangements (1st draft). UN Office on Drugs and Crime. 2006. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/629800?ln=en>
 10. Mutual legal assistance (MLA). United Nations Office of Drugs and Crime. URL: <https://www.unodc.org/e4j/ru/organized-crime/module-11/key-issues/mutual-legal-assistance.html>
 11. Requesting mutual legal assistance in criminal matters from G20 countries. 2012. URL: <https://1library.net/document/zwwp7jvz-requesting-mutual-legal-assistance-criminal-matters-g-countries.html>
 12. Austria: Financial System Stability Assessment, including Reports on the Observance of Standards and Codes on the following topics: Banking Supervision, Securities Regulation, Insurance Regulation, and Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism. International Monetary Fund. Volume 2004: Issue 238. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2004/238/article-A001-en.xml?>
 13. Антонюк А. Б. Процесуальні засади міжнародного співробітництва при розслідуванні кримінальних правопорушень: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Університет Державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2016. С. 68.
 14. Mutual Legal Assistance Request Writer Tool. United Nations Office of Drugs and Crime. URL: <https://www.unodc.org/mla/>
 15. European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters. Strasbourg, 20.IV.1959. URL: <https://rm.coe.int/16800656ce>
 16. Договір між Україною та Аргентинською Республікою про взаємну правову допомогу у кримінальних справах: міжнародний документ від 06.08.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/032_004-18#Text

Vysotskyi B. Conducting procedural actions in criminal proceedings under conditions of international cooperation: issues and standards of request preparation

This article provides a comprehensive analysis of procedural and organizational aspects of preparing and drafting requests for international legal assistance in criminal proceedings, which serve as a key mechanism for conducting procedural actions within the jurisdiction of another state. The study examines the structure of a request, including the name and details of competent authorities, the legal basis, information about the criminal proceeding and the individual involved, justification of the requested procedural actions, a specific list of measures, and the expected evidentiary outcomes. Particular attention is given to procedural, linguistic, and legalization requirements, as well as ensuring the authenticity and accuracy of translations, which are critical for the acceptance of requests and the admissibility of obtained evidence in criminal proceedings.

The main challenges of practical international cooperation are analyzed, including the return of requests due to formal or substantive non-compliance, delays in executing procedural actions, risks of losing evidence, and differences in the legal systems and procedures of partner states. International standards and recommendations, including UNODC tools such as the Mutual Legal Assistance Request Writer Tool, are discussed, highlighting their role

in ensuring structured, logical, and substantiated requests that comply with international norms.

The study also addresses language requirements and document legalization, which are among the most complex aspects of preparing requests, emphasizing the need for centralized control, procedural standardization, implementation of digital verification technologies, and timely execution of investigative actions. It is demonstrated that well-prepared requests, clearly justified and aligned with international standards, enhance the efficiency of international cooperation, facilitate timely acquisition of evidentially significant materials, and reduce the risk of delays in criminal proceedings. The article underscores the relevance of a systematic approach to regulating international legal assistance and implementing practical recommendations for Ukrainian justice authorities.

Key words: *international cooperation, criminal proceedings, procedural actions, legal assistance, document legalization, translation, authenticity, drafting standards, digital tools, investigation efficiency.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 24.11.2025

Дата публікації: 19.12.2025